

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 494/2011-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. decembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti N., s. r. o., B., zastúpenej advokátom JUDr. M. Š., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 228/2010 z 27. júla 2011 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 Co 130/2008-224 z 11. mája 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti N., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. októbra 2011 doručená sťažnosť (na poštovú prepravu podaná 14. októbra 2011) obchodnej spoločnosti N., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. M. Š., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 228/2010 z 27. júla 2011 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“ alebo „napadnuté uznesenie“) a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Co 130/2008-224 z 11. mája 2010 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“ alebo „napadnutý rozsudok“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka ako vlastníčka nehnuteľnosti, v ktorom sa nachádza byt s regulovaným nájomným v nájme E. B., sa návrhom podaným Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) domáhala ako prenajímateľka tohto bytu voči E. B. ako odporkyňi zaplataenia sumy 54 797 Sk (1 818,93 €) z titulu rozdielu medzi sumou regulovaného nájomného za byt II. kategórie a sumou regulovaného nájomného za byt I. kategórie. Podľa sťažovateľky podľa právnej úpravy platnej v čase, za ktorý si sťažovateľka vyčíslila svoje nároky, bola odporkyňa povinná platiť nájomné ako za byt I. kategórie, a to nezávisle od toho, že byt v nájme odporkyne sa stal bytom I. kategórie v dôsledku vlastných investícií odporkyne vybavením bytu ústredným kúrením a nezávisle od toho, že podľa právnej úpravy platnej do 1. januára 2000 v takom prípade (zmeny kategórie bytu v dôsledku vlastných investícií nájomcu) nájomcovi nevznikla povinnosť platiť nájomné ako za byt I. kategórie, ale naďalej trvala povinnosť platiť nájomné ako za byt II. kategórie. V tejto súvislosti sťažovateľka v sťažnosti podrobne poukázala na vzťahujúcu sa právnu úpravu regulovaného nájomného.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

«... nájomné bolo nájomníčke vyčíslené v súlade so všeobecne záväzným právnym predpisom určujúcim maximálnu cenu nájmu, a to konkrétne Výmerom Ministerstva financií Slovenskej republiky č. R-1/1996, neskôr Výnosom Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky č. V-1/2003 zo dňa 22. 12. 2003, s účinnosťou od 10. 01. 2004 (ďalej len „Výnos č. V-1/2003“), ktorý je podľa ust. § 4 ods. 3 zákona č. 18/1996 Z. z. o cenách, v znení platnom k 31. 10. 2008, rozhodnutím cenového orgánu o regulovaní ceny nájomného, ktoré je v súlade s ust. § 4 ods. 2 uvedeného zákona záväzným...

Sťažovateľ oznámil nájomníčke listom zo dňa 29. 01. 2004 výšku nájomného vyčísleného v súlade s vyššie citovaným Výnosom č. V-1/2003 ako za byt I. kategórie. Do tohto času sťažovateľ v dobrej viere vychádzal pri určení výšky nájomného z obsahu nájomnej zmluvy, podľa ktorej bol predmetný byt označený ako byt II. kategórie. Sťažovateľ sa o spôsobe vykurovania predmetného bytu plynovým etážovým kúrením obsluhovaným z jedného miesta dozvedel až v priebehu roku 2003, keď na vlastné náklady vykonal stavebné úpravy smerujúce k odstráneniu havarijného stavu v dome. Z uvedeného dôvodu si sťažovateľ uplatňuje u nájomníčky nájomné ako za byt I. kategórie až od roku 2004.»

Okresný súd rozsudkom č. k. 27 C 5/2006-177 z 5. marca 2008 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zamietol návrh sťažovateľky ako nedôvodný a na jej odvolanie krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu.

Sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie najvyššiemu súdu, ktorý napadnutým uznesením odmietol dovolanie sťažovateľky ako neprípustné.

Zároveň sťažovateľka podala sťažnosť ústavnému súdu, ktorou namietala porušenie rovnakých základných a iných práv ako touto sťažnosťou napadnutým rozsudkom krajského súdu. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 339/2010-16 z 30. septembra 2010 odmietol sťažnosť sťažovateľky „pre nedostatok právomoci, čo odôvodnil tým, že z dôvodu princípu subsidiarity konania pred ústavným súdom v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej ústavnej sťažnosti je daná právomoc ústavného súdu až po rozhodnutí o dovolaní, pričom lehota na podanie ústavnej sťažnosti bude považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu“.

Podľa sťažovateľky k porušeniu ňou označených základných a iných práv napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo aplikáciou už neplatného a neúčinného právneho predpisu na posúdenie jej nárokov, nedostatočným odôvodnením rozsudku a jeho nepreskúmateľnosťou. Namietala aj procesné pochybenie krajského súdu ako odvolacieho súdu, keď podľa sťažovateľky o jej odvolaní rozhodol krajský súd bez nariadenia pojednávania v rozpore so zákonom. V totožnej argumentácii videla sťažovateľka aj naplnenie dôvodov prípustnosti jej dovolania proti rozsudku krajského súdu, a preto v neakceptovaní jej argumentácie najvyšším súdom, ako aj v nedostatočnom odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu vidí porušenie svojich práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľka uviedla:

„Okresný súd Bratislava I vo svojom rozsudku zo dňa 05. 03. 2008 o. i. konštatoval, že nezistil takú zmenu rozhodujúcich skutočností pre výpočet nájomného, ktoré by sťažovateľa ako prenajímateľa oprávňovali zvýšiť cenu nájmu bytu o ostatné zariadenia a vybavenia bytu podľa ust. § 1 ods. 5, 6 a 7 Výnosu č. V-1/2003, napriek tomu, že zvýšenie ceny nájmu podľa uvedených ustanovení Výnosu nebolo medzi účastníkmi konania sporné. Sporné bolo iba zaradenie bytu do I. kategórie. Ak teda mal súd dôvodné a závažné pochybnosti v tejto otázke, mal v konaní postupovať podľa ust. 120 ods. 1 OSP a vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci konania, ak bolo ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na túto námietku sťažovateľa uvedenej aj v odvolaní zo dňa 07. 05. 2008, Krajský súd v Bratislave vytýčil z dôvodov podľa ust. § 214 ods. 1 písm. a) OSP pojednávanie, ktoré však bolo odročené na neurčito z dôvodu možnosti uzavretia mimosúdnej dohody medzi účastníkmi konania. Toto mimosúdne rokovanie však bolo neúspešné. Sťažovateľ vyzval Krajský súd v Bratislave listom zo dňa 08. 02. 2010 o vytýčenie termínu ďalšieho pojednávania. Ten však pojednávanie nevytýčil a bez ďalšieho

vydal rozsudok. Odročenie pojednávania za účelom uzavretia mimosúdnej dohody pritom neznamenalo, že odvolací súd rozhodne bez nariadenia pojednávania...

Bez nariadenia pojednávania môže rozhodnúť súd, len ak je rozhodnutie nesprávne výlučne po právnej stránke (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn.: 2 Cdo 45/2010 zo dňa 28. 09. 2010). Rozhodnutie Okresného súdu Bratislava I zo dňa 05. 03. 2008 nebolo nesprávne iba po právnej stránke, vychádzalo aj z nedostatočne zisteného skutkového stavu. Je dôvodné predpokladať, že z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu vytyčil odvolací súd v zmysle ust. § 214 ods. 1 písm. a) OSP pojednávanie, a tak považoval za potrebné zopakovať, resp. doplniť dokazovanie. Konanie súdu, keď v ďalšom konaní už pojednávanie nevytyčil a o veci rozhodol bez nariadenia pojednávania, aj keď na to neboli splnené podmienky, možno považovať za jeden z najzávažnejších prípadov odňatia možnosti konať pred súdom (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn.: 4 Cdo 96/2010 zo dňa 20. 05. 2010).

Konaním súdu, keď v ďalšom konaní už pojednávanie nevytyčil a o veci rozhodol bez nariadenia pojednávania, aj keď na to neboli splnené podmienky, možno tiež považovať za konanie súdu v rozpore so zákonom...

V minulosti platili v oblasti regulácie cien nájmu bytov viaceré právne normy. Výšku nájomného upravovala aj Vyhláška č. 60/1964 Zb., ktorá bola s účinnosťou od 01. 01. 2000 zrušená. Od 01. 04. 1996 nadobudol účinnosť aj zákon č. 18/1996 Z. z. o cenách, na základe ktorého vydalo Ministerstvo financií Slovenskej republiky dňa 12. 03. 1996 výmer č. R-1/1996, ktorým sa určuje rozsah tovaru s regulovanými cenami. Tento výmer síce tiež odkazoval na úpravu výšky nájomného podľa Vyhlášky 60/1964 Zb., no tá však bola platná len do 31. 12. 1999. Túto skutočnosť dopĺňa aj fakt, že s účinnosťou od 01. 01. 2000 bol výmer R-1/1996 doplnený opatrením Ministerstva financií Slovenskej republiky z 21. 12. 1999 č. R-11/1999, ktoré doplnilo úpravu výmeru č. R-1/1996, no vo svojom znení už na použitie Vyhlášky 60/1964 Zb. neodkazovalo. Táto úprava tiež neobsahuje žiadne ustanovenie, podľa ktorého v prípade vykonania zmien v byte na náklady nájomcu by sa byt posudzoval podľa stavu pred úpravami. Výmer Ministerstva financií Slovenskej republiky bol v celom rozsahu zrušený s účinnosťou od 01. 01. 2004.

Od 10. 01. 2004 až do 01. 05. 2008 platil v oblasti regulácie cien nájmu bytov Výnos Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky č. V-1/2003.

Podľa ust. § 4, v spojitosti s ust. § 20 zákona o cenách, v znení platnom k 31. 10. 2008 je výška nájomného regulovaná rozhodnutím cenového orgánu a toto rozhodnutie je záväzné pre účastníkov konania ako aj pre súdy pri ich rozhodovaní.

Prvostupňový aj odvolací súd odôvodnili svoje rozhodnutia s odkazom na Vyhlášku 60/1964 Zb. (ust. § 17 ods. 1). Tá však bola s účinnosťou od 01. 01. 2000 zrušená. Prvostupňový a odvolací súd nerešpektovali kogentné ustanovenia zákona č. 18/1996 Z. z. o cenách, ako ani Výnosu č. R-1/2003, porušili cenovú disciplínu, keď v súlade s ust. § 17 ods. 1 písm. c) zákona č. 18/1996 Z. z. o cenách nedodržali podmienky regulácie cien ustanovené cenovým orgánom, a tak možno ich rozhodnutie považovať aj za arbitrárne. Navyše, odvolávali sa na také ustanovenia a tvrdenia (prechodné ustanovenia zákona č. 375/1999 Z. z.; tvrdenie, že Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky bolo cenovým orgánom podľa zákona č. 18/1996 Z. z. o cenách), ktoré nemali oporu v žiadnom platnom a účinnom právnom predpise.

Nakoľko od 01. 01. 2000 žiadny právny predpis neustanovoval, že ak nájomca so súhlasom prenajímateľa a stavebného úradu vykoná v byte na vlastné náklady úpravy, ktorými dôjde k zlepšeniu bytu, má sa byť na účely určenia ceny nájmu posudzovať podľa stavu pred vykonaním úprav a zmien, z hľadiska kategorizácie bytu, ktorý je predmetom nájmu je úplne bezpredmetné, kedy a kým boli stavebné úpravy vykonané, rozhodujúca je iba skutočnosť, že boli naplnené všetky zákonné požiadavky na kategorizáciu bytu ako bytu I. kategórie v súlade s platným a účinným právnom predpisom.

Vzhľadom na uvedené spočívajú rozhodnutia prvostupňového a odvolacieho súdu na nesprávnom právnom posúdení veci, keď aplikovali neplatné a neúčinné právne predpisy a tak porušili právo sťažovateľa na súdnu ochranu.

Vyššie uvedeným konaním prvostupňového a odvolacieho súdu došlo aj k porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie. Uvádzané námietky platia aj pre konanie dovolacieho súdu, ktorý bez riadneho odôvodnenia a v rozpore s jeho rozhodovacou praxou, na ktorú poukazujeme vyššie, rozhodol odmietnutím dovolania napriek tomu, že v iných prípadoch konanie, ktoré namieta aj sťažovateľ, považoval Najvyšší súd SR za jeden z najzávažnejších prípadov odňatia možnosti konať pred súdom (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn.: 4 Cdo 96/2010 zo dňa 20. 05. 2010)...

Odvolací súd nevzal do úvahy už aj vyššie uvedené námietky sťažovateľa (nesprávne právne posúdenie veci, doplnenie dokazovania) jednak v tomto podaní, ako aj vo všetkých podaniach a v samotnom konaní pred odvolacím a dovolacím súdom. Napriek tomu, že prvostupňový aj odvolací súd vo svojich rozhodnutiach nenaplnili požiadavku dostatočnosti odôvodnenia rozhodnutia jeho presvedčivosti, keď sa nevysporiadali s námietkou sťažovateľa, že zvýšenie ceny nájmu podľa ust. § 1 ods. 5, 6 a 7 Výnosu č V-1/2003 medzi nimi sporné nebolo, ďalšie dokazovanie v tejto veci odvolací súd nevykonal a tak nevytvoril procesný priestor, aby sťažovateľ mohol navrhnúť a uplatniť nové dôkazy či argumenty. Je teda na mieste predpokladať, že tak ani nemohol s určitosťou zistiť skutkový stav veci. Navyiac, ani jeden zo súdov (prvostupňový, ani odvolací súd) neuviedol, ktoré dôkazy zhodnotil k preukázaniu zistenia, že v konaní neexistovali pochybnosti o zvýšení nájmu podľa ust. § 1 ods. 5, 6 a 7 Výnosu č. V-1/2003.

Žiaden zo všeobecných súdov nedal dostatočný argument na otázku sťažovateľa, na základe akých skutočností vychádzal pri zistení skutočnosti, že neexistovali pochybnosti o zvýšení nájmu podľa ust. § 1 ods. 5, 6 a 7 Výnosu č. V-1/2003, ktoré dôkazy za účelom tohto zistenia vykonal, ako vec právne posúdil, vec len konštatuje a nevykladá a ani ich nespája do vzájomných súvislostí.

Zároveň sú tieto rozhodnutia z uvedeného dôvodu, ako aj z dôvodu v nich obsiahnutých ustanovení a tvrdení, ktoré nemajú oporu v žiadnom platnom a účinnom právnom predpise, aj nepreskúmateľné.“

K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 1 dodatkového protokolu sťažovateľka uviedla:

„Sťažovateľ nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnostiam na základe Kúpnej zmluvy zo dňa 06. 06. 2000. Odo dňa právoplatnosti vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam do katastra nehnuteľností je sťažovateľ oprávnený vykonávať svoje vlastnícke právo k týmto nehnuteľnostiam, a teda požívať všetky práva a plniť si všetky svoje povinnosti spojené s vlastníckym právom tak, ako to vyplýva z Ústavy, Občianskeho zákonníka a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov slovenského právneho poriadku.

Dňom nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam sa sťažovateľ stal právnym nástupcom predchádzajúceho vlastníka...

Predmetom nájmu je síce byt s regulovaným nájomným, t. j. jeho výšku ustanovuje platná a účinná právna norma, no žiadna platná a účinná právna norma nevyklučuje právo prenajímateľa nehnuteľnosti s regulovaným nájomným toto nájomné zvýšiť za predpokladu, že zákonné podmienky takéhoto zvýšenia sú splnené, čo je v danom prípade zrejme, ale ignorované všeobecnými súdmi.

Z vyššie uvedeného jasne vyplýva..., že platným a účinným právnym predpisom stanovené podmienky pre kategorizáciu bytu ako bytu I. kategórie a teda zároveň aj podmienky pre zvýšenie regulovaného nájomného, ktoré je už samo o sebe zásahom do základného práva vlastniť majetok a brať z neho úžitky, deformované o podmienky regulovaného nájomného, splnené boli, a tak mám za to, že rozhodnutím prvostupňového súdu, konaním a rozhodnutím odvolacieho súdu, ako aj rozhodnutím dovolacieho súdu o odmietnutí dovolania pre jeho neprípustnosť došlo k porušeniu práva vlastniť majetok a práva na rovnakú zákonnú ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru. Rozhodnutím prvostupňového súdu, konaním a rozhodnutím odvolacieho súdu, ako aj rozhodnutím dovolacieho súdu o odmietnutí dovolania pre jeho neprípustnosť totiž došlo k zásahu do vlastníckeho práva sťažovateľa, kedy súdy v súlade s neplatnou a neúčinnou právnou normou rozhodli, že sťažovateľ nemal právo kategorizovať byt ako byt I. kategórie a teda nemal právo ani zvýšiť nájomné, ktoré nájomníčka za nájom bytu uhrádzala. Zasiahli tak do je dispozičného práva zvýšiť cenu nájmu za predmet nájmu v jeho vlastníctve a tiež do jeho práva požívať úžitky zo svojho vlastníctva tým, že mu nepriznali nárok na ušlé nájomné, ktoré tvorí rozdiel medzi nájomným za byt I. a II. kategórie a ktoré mu. v dôsledku rozhodnutí súdov neustále narastá. Opomenuli pritom námietky sťažovateľa, že právny predpis, na základe ktorého rozhodli, je neplatný a neúčinný, pričom analógia je neprípustná a že nerešpektovali kogentné ustanovenia zákona č. 18/1996 Z. z. o cenách, ako ani Výnosu č. V-1/2003. Pritom výklad právneho predpisu nesmie obmedzovať, resp. brániť v reálnom uplatnení základného práva... a nemôže mať za následok porušenie základného práva sťažovateľa garantovaného v Ústave Slovenskej republiky. V takomto prípade je potrebné použiť taký výklad, ktorý by základné právo nielenže neporušoval, ale naopak

garantoval (II. ÚS 31/04, nález zo dňa 17. 12. 2004). Všeobecné súdu nespĺnili svoju základnú povinnosť poskytnúť ochranu už aj tak deformovaným vlastníckym právam v rozpore s Ústavou chránenými základnými právami na spravodlivý proces s dopadom na ochranu vlastníckeho práva.“

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol o jej sťažnosti týmto nálezom:

„Právo obchodnej spoločnosti N., s. r. o... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva vlastniť majetok a práva na rovnakú zákonnú ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k.: 6 Cdo 228/2010 zo dňa 27. 07. 2011 a Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave, sp. zn.: 8Co 130/2008-224 zo dňa 11. 05. 2010 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k.: 6 Cdo 228/2010 zo dňa 27. 07. 2011 a Rozsudok Krajského súdu v Bratislave, sp. zn.: 8Co 130/2008-224 zo dňa 11. 05. 2010 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Obchodnej spoločnosti N., s. r. o... priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 6.000.- €, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť v lehote do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa, JUDr. M. Š. – advokáta...

Obchodnej spoločnosti N., s. r. o... priznáva náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 314,18 €, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa, JUDr. M. Š. – advokáta...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľov prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

V súlade s uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľka videla porušenie ňou označených základných a iných práv v nesprávnych právnych záveroch v napadnutom rozsudku krajského súdu a napadnutom uznesení najvyššieho súdu a v ich nedostatočnom odôvodnení.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v rámci ktorej už vyslovil, že kompetencie ústavného súdu nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Kritériom rozhodovania ústavného

súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv a slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach daného prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k porušeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd (IV. ÚS 238/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (I. ÚS 26/94). Ochrany základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa možno domáhať v medziach a za podmienok ustanovených vykonávacími zákonmi (napr. III. ÚS 124/04).

Ústavou zaručené základné právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy a tiež aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neznamenaajú právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno ich účelovo chápať tak, že ich naplnením je len víťazstvo v takomto spore (II. ÚS 21/02, IV. ÚS 277/05).

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov ústavný súd na účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu.

Po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu a uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd nezistil, že by nimi aplikované právne závery mohli zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do napadnutých rozhodnutí v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy.

Naopak, krajský súd svoj rozsudok náležite odôvodnil a ústavne akceptovateľným spôsobom sa vysporiadal s posúdením nárokov sťažovateľky, aj pokiaľ ide výklad a aplikáciu zákonnej úpravy na daný prípad, keď uviedol: „Ak užívateľ bytu vykonal so súhlasom organizácie (vlastníka bytu) a ak ide o stavebnú úpravu aj so súhlasom stavebného úradu na vlastný náklad stavebné alebo iné úpravy v byte, ktorými sa zlepšilo

jeho vybavenie, vypočíta sa výška úhrady za užívanie bytu podľa stavu pred vykonaním týchto úhrad (§ 17 ods. 1 Vyhlášky č. 60/1964 Zb. o úhrade za užívanie bytu a za služby spojené s jeho užívaním; účinné od 1. 10. 1964)...

Ak sa zmení užívateľ bytu upraveného podľa § 17 ods. 1, vypočíta sa úhrada za užívanie bytu podľa stavu po vykonaní úprav (§17 ods. 3 cit. Vyhl.)...

Uvedená Vyhláška č. 60/1964 Zb. bola účinná do 31. 12. 1999; s účinnosťou od 1. 1. 2000 bola zrušená Vyhláškou č. 375/1999 Z. z. – ktorou sa mení a dopĺňa Vyhláška MF SR č. 87/1999 Z. z., ktorou sa vykonáva zák. č. 18/1996 Z. z. o cenách.

Podľa tejto Vyhlášky č. 375/1999 Z. z. sa aj po 1. 1. 2000 posudzujú otázky spojené so zisťovaním výšky nájomného a vymáhania nájomného za obdobie do 31. 12. 1999...

S účinnosťou od 1. 1. 2004 pôsobnosť v oblasti cien nájmu bytov vykonáva Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, ktoré dňa 22. 12. 2003 vydalo Výnos č. V-1/2003 o regulácii cien nájmu bytov... Týmto Výnosom č. V-1/2003 boli s účinnosťou od 10. 1. 2004 stanovené maximálne ceny nájmu bytu; pred týmto výnosom boli ceny nájmu bytu upravené od 1. 1. 2000 do 31. 1. 2001 – Opatrením MF SR č. R-1/1999, Opatrením MF SR č. R-1/2001 – od 1. 2. 2001 do 28. 2. 2003 a Opatrením MF SR č. R-1/2003 od 1. 3. 2003 do 9. 4. 2004...

Niet sporu o tom, že nájomné – je regulovaným nájomným, t. j. nájomným, ktorého cena je určená cenovými orgánmi; pričom rozhodnutia cenových orgánov sú záväzné... Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR... s účinnosťou od 10. 1. 2004 vydalo Výnos č. V-1/2003 o regulácii cien nájmu, ktorým stanovilo maximálne ceny nájmu bytu... Keďže ide o určenie maximálnej ceny nájmu nič nebráni tomu, aby si účastníci dohodli nájomné nižšie, ako je táto maximálna cena nájmu...

V záujme zásady ochrany nadobudnutých práv vyplývajúcej z princípu dôvery v platné právo, ani v dôsledku účinnosti novej právnej úpravy nemožno odňať fyzickej osobe také práva, ktoré už nadobudla (vzniklo jej za platnosti predchádzajúcej právnej úpravy a v jej súlade), t. j. novou právnou úpravou nemožno rozhodovať o právach už existujúcich, t. j. vzniknutých v minulosti, i keď nie je vylúčené – akceptujúc tento právny stav – od účinnosti novej právnej úpravy – do budúcnosti – upraviť nový spôsob, režim uplatnenia tohto práva. Novou právnou úpravou sa fyzická osoba nemôže dostať do horšieho postavenia.

Z hľadiska hmotného práva sa právne vzťahy riadia právom platným v čase, kedy právny vzťah alebo z neho vyplývajúci nárok vznikol...

V prejednávanej veci je nesporným, že právny vzťah zatriedenia bytu po vykonaných úpravách zo strany odporkyne vznikol za účinnosti zákona č. 41/1964 Zb. a Vyhlášky č. 60/1964 Zb. – účinnnej do roku 2000, resp. 31. 12. 1999 – v zmysle ktorých prenajímateľovi vznikol nárok na nájomné ako za byt II. kategórie vo vzťahu k odporkyni ako pôvodnej nájomníčke a do tohto stavu v roku 2000 vstúpil aj navrhovateľ – ako nový prenajímateľ predmetného bytu, pričom od tejto doby nedošlo v predmetnom byte k žiadnej zmene, a teda ani k zmene právneho vzťahu, v dôsledku čoho návrh navrhovateľa nemožno považovať za dôvodný, keď nemá právo na nájomné ako za byt I. kategórie. Z uvedeného dôvodu nemohol potom vzniknúť ani nedoplatok ako rozdiel nájomného bytu II. a I. kategórie, takže ak súd prvého stupňa z tohto dôvodu návrh navrhovateľa zamietol rozhodol vecne správne.

Vychádzajúc zo skutkových zistení v danej veci nie je sporným, že nájomný vzťah odporkyne k predmetnému bytu je založený nájomnou zmluvou zo dňa 1. 5. 1994 (predtým jej do 31. 12. 1991 svedčalo právo osobného užívania bytu – § 871 Obč. zák.), do práv a povinností ktorej na strane prenajímateľa dňom 6. 6. 2000 vstúpil ako nový vlastník domovej nehnuteľnosti, v ktorej sa predmetný byt nachádza – navrhovateľ.

Sporným nie je ani to, že v predmetnej nájomnej zmluve je byt pre účely určenia výšky nájomného kvalitatívne zatriedený ako byt II. kategórie; keď v tomto zatriedení ostal aj po vykonaných úpravách zo strany odporkyne vykonaných ešte v roku 1981 so súhlasom nielen vtedajšieho prenajímateľa, ale aj ostatných príslušných orgánov, ktoré úpravy už v roku 1981 zvýšili kvalitu bytu, a teda i podmienky pre jeho zatriedenie do I. kategórie, t. j. ako byt s ústredným (diaľkovým vykurovaním) a s úplným alebo čiastočným základným príslušenstvom; a podľa v tom období platnej právnej úpravy – § 17 ods. 1 Vyhlášky 60/1964 Zb. – výška úhrady za užívanie tohto bytu (nájomného) sa vypočítavala podľa stavu pred vykonaním týchto úprav; a to až do tej doby, kým nedôjde k zmene užívateľa predmetného bytu, t. j. táto výška výpočtu platila len pre pôvodného užívateľa, t. j. toho, ktorý investície, a teda zvýšenie kvality bytu, a teda i podmienky pre jeho zatriedenie vykonal...

Od roku 2003 nedošlo v predmetnom byte k žiadnej zmene okolností odôvodňujúcich určenie nájomného ani kritérií pre kvalitatívne zatriedenie bytu, a preto aj podľa názoru odvolacieho súdu tu nebol dôvod v rámci úpravy nájomného v súlade s Výmerom č. 1/2003 účinným od dňa 10. 1. 2004, na zmenu kvalitatívneho zatriedenia bytu z II. do I. kategórie.

Z uvedených skutkových zistení možno potom vyvodiť záver, že z tohto právneho vzťahu vzniknutého za platnosti doterajších predpisov tak navrhovateľovi predmetného bytu v čase vykonania zmien zo strany odporkyne podmieňujúcich kvalitatívne zatriedenie bytu v súlade s vtedy platným právom ako bytu II. kategórie (bez ohľadu na to, že byt zmenou odporkyne kvalitatívne zodpovedal bytu I. kategórie v tom čase platného zákona, resp. Vyhlášky č. 60/41964 Zb.) ako aj navrhovateľovi v tomto konaní – vstupom do práv predchádzajúceho prenajímateľa vznikol nárok na nájomné vo vzťahu k odporkyni – ako pôvodnej nájomníčke ako za byt II. kategórie. Pretože odporkyňa nájomné ako za byt II. kategórie v súlade s platným Výnosom riadne platila, nemohol potom vzniknúť nedoplatok na nájomnom v žalovanom období ako rozdiel medzi nájomným bytu I. a II. kategórie a z tohto dôvodu tak, ako to konštatoval i súd prvého stupňa nemožno návrh navrhovateľa považovať za opodstatnený.

Nie je dôvod odňať odporkyni ňou získané právo na kvalitatívne zatriedenie bytu z hľadiska určenia výšky nájomného, a to ani vzhľadom na záväzný právny predpis platný v žalovanom období, z obsahu ktorého vyplýva, že predmetný byt spĺňa hľadiská kvalitatívneho zatriedenia bytu I. kategórie, keď ako bolo uvedené navrhovateľ vstúpil do práv predchádzajúceho prenajímateľa a nedošlo tu k žiadnej zmene okolností od roku 2003 do roku 2004 odôvodňujúcej zmenu kritérií na kvalitatívne zatriedenie bytu a niet tiež dôvodu, aby sa odporkyňa novou právnou úpravou dostala do horšieho postavenia. Tomuto záveru neodporuje ani ust. § 667 Obč. zák., keď aj podľa názoru odvolacieho súdu toto sa netýka odporkyne ako pôvodnej nájomníčky bytu.“

Podľa názoru ústavného súdu sa aj najvyšší súd ústavne konformným spôsobom vysporiadal s posúdením prípustnosti dovolania sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu, keď uviedol: „Žalobca v dovolaní tvrdil, že postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom nenariadením ďalšieho odvolacieho pojednávania a nedostatočným odôvodnením rozhodnutia, čím bolo porušené právo žalobcu na

spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva, napr. právo na doplnenie alebo opravu nesprávneho, neúplného alebo nezrozumiteľného podania, právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu a pod.

Povahu odňatia možnosti konať pred súdom môže mať aj nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu týkajúce sa objasnenia dôležitých skutkových okolností a s tým súvisiacich právnych záverov. V posudzovanej veci však rozsudok krajského súdu nie je takouto vadou postihnutý.

Podľa názoru dovolacieho súdu rozsudok odvolacieho súdu zodpovedá požiadavkám vyplývajúcim z ustanovenia § 157 ods. 2 O. s. p. na riadne a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia. Odvolací súd sa v dôvodoch svojho rozhodnutia vysporiadal s argumentmi žalobcu. Zhodne so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že žalobca, nemá od žalovanej právo na nájomné ako za byt I. kategórie, ale len za byt zatriedený do II. kategórie. Tento svoj záver dostatočne a presvedčivo odôvodnil. Skutočnosť, že žalobca sa s dôvodmi uvedenými v rozsudku nestotožňuje ešte neznamená, že jeho zdôvodnenie nezodpovedá požiadavkám, ktoré na túto časť rozsudku kladie vyššie citované zákonné ustanovenie...

K námietke dovolateľa týkajúcej sa nenariadenia ďalšieho pojednávania odvolacím súdom po odročení pojednávania konanom dňa 9. júna 2009 treba uviesť, že vzhľadom na ustanovenie § 214 ods. 1, 2 O. s. p. v znení od 15. októbra 2008, odvolací súd už nebol povinný rozhodnúť vo veci samej po jej prejednaní na pojednávaní. Odvolací súd totiž dokazovanie nedoplňal ani neopakoval, nešlo ani o vec, v ktorej by súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a O. s. p. bez nariadenia pojednávania a prejednanie veci samej na pojednávaní nevyžadoval, ani verejný záujem (v ktorých prípadoch by odvolací súd musel na prejednanie odvolania vo veci samej nariadiť pojednávanie). Ani týmto postupom odvolacieho súdu preto nebola žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom.

Pokiaľ dovolateľ uviedol ako dovolací dôvod aj nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, dovolací súd na tieto jeho námietky nemohol prihliadať. Právnym

posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Treba však zdôrazniť, že súd právnym posúdením veci neodníma účastníkovi konania možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm. f) O. s. p... Právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je aj v súčasnosti Najvyšším súdom Slovenskej republiky považované za relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesné prípustné dovolanie (vid' § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.), zároveň je ale zhodne zastavaný názor, že nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 O. s. p... I keby teda tvrdenia žalobcu o tom, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení boli prípadne aj opodstatnené, nezakladalo by to prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O. s. p.“

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatoval, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu a označenými základnými a inými právami sťažovateľky (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala, že mohlo dôjsť k ich porušeniu, čo zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

K sťažovateľkou namietanému porušeniu jej označeného základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu ústavný súd pripomína svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07, III. ÚS 218/07, III. ÚS 70/08), ktorej súčasťou je aj právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ak toto porušenie nevyplývalo z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocessné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení základných a iných práv hmotnoprávneho charakteru by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp.

ústavnoprocených princípov vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením.

Keďže ústavný súd nezistil porušenie základných a iných práv sťažovateľky procesnoprávneho charakteru (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru), neprichádza do úvahy ani možnosť porušenia jej základných a iných práv procesnoprávneho charakteru.

Sťažnosť sťažovateľky bolo preto potrebné odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa už ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky na ochranu ústavnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2011